

Критика і бібліографія

ПОСІБНИК ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ МАКРОЕКОНОМІКИ

*(рецензія на навчальний посібник Радіонової І.Ф., Бурлай Т.В.,
Алімпієва Є.В. "Макроекономіка-2")*

Упродовж останнього десятиліття у вищих закладах освіти України все частіше звертаються до вивчення курсу макроекономіки на рівні, вищому за базовий. Водночас постає проблема нестачі відповідних підручників, написаних вітчизняними авторами з використанням українського фактологічного та статистичного матеріалу. Тому рецензований навчальний посібник заслуговує на увагу академічної спільноти¹.

Посібник "Макроекономіка-2" логічно продовжує і поглиблює аналіз проблем макроекономічної теорії й практики, які були предметом розгляду у двох попередніх книгах відомого вітчизняного фахівця у царині макроекономіки професора І.Ф.Радіонової ("Макроекономіка та економічна політика", Київ, 1996 та "Макроекономіка: теорія і політика", Київ, 2004). У центрі авторського підходу – розуміння макроекономіки як науки про формування загальної рівноваги, наслідки її порушення та засоби підтримання. З огляду на це, у структурі посібника виокремлено чотири розділи, присвячені фундаментальним проблемам загальної економічної рівноваги та нерівноваги, економічної динаміки і стабілізаційної макроекономічної політики.

У першому розділі по чергово розглянуто тлумачення загальної рівноваги з погляду нових класиків і нових кейнсіанців, узгодження внутрішньої та зовнішньої рівноваги у моделях $IS-LM-BP$ і торгового балансу, а також ітераційні моделі наближення економіки до рівноважного стану. Важливо наголосити, що поданий теоретичний матеріал відразу ж знаходить практичне застосування. Зокрема, аналізується рівень раціональності очікувань вітчизняних домогосподарств, запропоновано модифікацію моделі Мандела–Флемінга, яка уможлиблює її застосування для аналізу перехідних економік і виявляє умови ефективності фіскальної та монетарної політики, з'ясовано потенційні сценарії динаміки торгового балансу у таких економіках.

Другий розділ присвячено моделям загальної економічної нерівноваги. Тут особливо цікавим видається аналіз моделі Баро–Гросмана для ситуації, коли має місце поєднання надлишкової пропозиції на ринку праці і надлишкового попиту на товарному ринку. Саме такий варіант нерівноваги автори посібника вважають характерним для вітчизняної економіки періоду 1990-х – першої половини 2000-х років. Ключовий висновок – узгодження згаданих надлишків може відбуватися за оптимізації корисності лише однієї групи економічних суб'єктів – фірм.

У третьому розділі об'єднано аналіз динамічних моделей – як економічних коливань (теорія реального ділового циклу та модель Прескотта–Кідленда), так і широкого спектру сучасних теорій економічного зростання з різними варіантами урахування ролі науково-технічного прогресу, людського капіталу та впливу держави. Вивчення впливу згаданих чинників на зростання вітчизняної економіки приводить авторів до не завжди однозначних, але безумовно цікавих і практично значущих ви-

¹ Радіонова І.Ф., Бурлай Т.В., Алімпієв Є.В. Макроекономіка-2 : Навч. посібник. – Київ – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – 424 с.

сновків. Пильнішої уваги читачів тут заслуговує і теорія зростання у процесі економічної конвергенції, знов-таки з огляду на її практичні аспекти.

Завершує посібник детальний аналіз стабілізаційної політики. Спершу розглянуто альтернативні сучасні підходи до пояснення передавальних механізмів та ефективності монетарної політики. Під час з'ясування результативності фіскальної політики увагу зосереджено на ролі ефекту витіснення та теоремі еквівалентності Рікардо–Баро. Дуже цікавим і актуальним видається останній підрозділ, в якому у межах моделі Мак-Гіра–Олсона пов'язано ефективність стабілізаційної політики з інституційними чинниками, зокрема, з реалізованим у суспільстві типом правління. Згідно з одержаними авторами результатами, Україна стоїть ближче до авторитарного типу влади, який передбачає більшу зацікавленість в оптимізації частки доходів владної групи, ніж в оптимізації обсягу суспільних благ.

Виклад матеріалу у посібнику чітко структурований і, незважаючи на позірну стислість, дуже інформативний. Текст насичений цікавими деталями, а також графіками і невеликими таблицями, які сприяють організації та систематизації вивченого. Виклад добре продуманий методологічно, що, безумовно, значно полегшуватиме працю читачів. Кожен підрозділ містить рубрики "Вступ", "Що треба пригадати", "Нові уявлення за результатами вивчення підрозділу", "Історія питання", "Основний зміст", "Це цікаво", "Застосування" і "Підсумки підрозділу", а також питання для самоконтролю і задачі та вправи, розв'язки до яких подано наприкінці книги.

Сучасна макроекономіка є дуже динамічною наукою – достатньо згадати нещодавні принципи зміни позиції Міжнародного валютного фонду і серйозний перегляд ролі монетарної та фіскальної політики у період кризи, що відбулися фактично у нас на очах. Рецензований посібник робить вагомий внесок у формування уявлення про макроекономіку як про "живу" науку, вивчення якої допоможе пізнавати світ і змінювати його на краще.

Навчальний посібник "Макроекономіка-2" не відноситься до книг, які можна почитати "між іншим" чи опанувати за день-два перед екзаменом. Ефективне сприйняття і засвоєння запропонованого матеріалу вимагатиме належного рівня базової підготовки, вдумливого прочитання і наполегливої самостійної праці. Винагородою за це стане можливість одержання у процесі роботи з посібником справжньої інтелектуальної насолоди.

*Ватаманюк О.З., д-р екон. наук
професор кафедри економічної теорії
Львівського національного університету
імені Івана Франка*